

KONTROLDARBS EKONOMIKĀ 11.KL.

NAUDA. BANKU SISTĒMA.

I Tests. Apvelc pareizās atbildes! Katram jautājumam ir tikai viena pareiza atbilde. (6 punkti)

1. Kas nosaka naudas vērtību?
a) Latvijas Banka. b) Finanšu ministrija. c) Tas, cik preču var nopirkt par naudu.
d) Naudas daudzums apgrozībā.
2. Kad Latvijas Bankai vajadzētu palielināt naudas daudzumu apgrozībā?
a) Tad, kad palielinās saražoto preču un pakalpojumu daudzums.
b) Tad, kad palielinās naudas aprites ātrums.
c) Tad, kad valstī iestājas deflācija.
d) Tad, kad iedzīvotāji naudu grib vairāk aizņemties.
3. Kāda ir komercbanku galvenā funkcija?
a) Būt starpniekam starp tiem, kam ir brīva nauda, un tiem, kas naudu grib aizņemties.
b) Pieņemt noguldījumus.
c) Izsniegt naudas aizdevumus.
d) Veikt naudas pārskaitījumus.
4. Kurš Latvijā var palielināt naudas piedāvājumu?
a) Tikai Latvijas Banka. b) Ministru kabinets.
c) Finanšu ministrija. d) Latvijas Banka un komercbankas.
5. Kam ir pakļauta Latvijas Banka?
a) Latvijas Republikas Saeimai. b) Tā savā darbībā ir neatkarīga.
c) Latvijas Republikas Ministru kabinetam. d) Finanšu ministrijai.
6. Kam patlaban ir piesaistīts lats? Kāds ir piesaistes kurss?
a) Lats ir piesaistīts starptautiskajam valūtu grozam SDR (XDR).
b) Lata kurss ir brīvi peldošs.
c) Lats ir piesaistīts eiro – attiecībā 1 eiro = Ls 0,702804.
d) Lats ir piesaistīts eiro – attiecībā 1 lats = 0,702804 eiro.

II (14 punkti) Uzraksti īsu precīzu atbildi!

1. Kādu funkciju veic nauda, ja precei pievieno cenu, un kādu, to noguldot bankā? .....
2. Kurā gadā apgrozībā tika laists lats? ..... gadā. Kurā gadā pēc Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanas lats kļuva par vienīgo maksāšanas līdzekli? ..... gadā.
3. Kāda nauda ir bijusi oficiāls maksāšanas līdzeklis Latvijā pēc neatkarības atjaunošanas? .....
4. Kas Latvijā laiž naudu apgrozībā? .....
Kā sauc naudas laišanas apgrozībā procesu? .....
5. Uzraksti trīs nozīmīgākās centrālās bankas funkcijas! ....., ...
6. Kuri ir trīs galvenie komercbanku peļņas avoti? ..... ; .....
7. Uzraksti Ērvinga Fišera vienādojumu un paskaidro apzīmējumus! .....

III (6 punkti) Latvijas Banka grib panākt, lai komercbankās būtu augstākas kredītprocentu likmes. Taču kredītprocentu likmes nosaka komercbankas, ne Latvijas Banka. Uzraksti, kādi pasākumi jāīsteno Latvijas Bankai?

Parādi, kā viens Latvijas Bankas veiktais pasākums izraisīs kredītprocentu likmju pieaugumu.

IV (9 punkti) Iepazīsties ar tabulas rādītājiem! Atbildi uz jautājumiem, aprēķini!

Rādītāji	2006	2007
Saražoto un pārdoto preču vērtība (milj. Ls)	11 264,9	14 048,0
Naudas aprites ātrums (reizes gadā)	2,0	2,2
Obligāto rezervju norma (%)	8,0	5,0
Patēriņa cenu indekss	183,2	209,0
Skaidrā nauda ārpus MFI kasēm (milj. Ls)	969,3	900,0
Noguldījumi līdz 3 mēnešiem (milj. Ls)	148,2	335,0
Noguldījumi uz nakti (milj. Ls)	3096,5	3035,2
Noguldījumi līdz 2 gadiem (milj. Ls)	1241,9	1971,9
Parāda vērtspapīri (milj. Ls)	4,8	28,2
Naudas tirgus fondu akcijas, daļas (milj. Ls)	46,1	41,3

- Aprēķini apgrozībā nepieciešamās naudas daudzumu 2006. gadā! (2 punkti)
Formula: ..... Aprēķins: ..... = Ls ...
- Aprēķini, cik latu komercbankām bija jāglabā obligātajās rezervēs 2006. gadā! (1 punkts)
..... = Ls ...
- Aprēķini, cik ištās naudas (M1) bija 2006. gadā! (2 punkti)
..... = Ls ...
- Aprēķini naudas elementu M2 (2006. gadā)! (2 punkti)
..... = Ls ...
- Aprēķini, par cik latiem varēja palielināties naudas piedāvājums 2006. gadā, ja komercbankās bija noguldīti Ls 2246,7 miljoni. (2 punkti)
..... = Ls ...

V (8 punkti) Jānis bankā nogulda Ls 5000 uz diviem gadiem par 8,9% gadā (vienkāršie). Komercbanka visu iespējamo summu no Jāņa noguldījuma izsniedza kredītā uz diviem gadiem Annai par 14,6% gadā. Puse kredīta pamatsummas jāatdod pirmā gada beigās, atlikusī daļa – otrā gada beigās.

- Aprēķini, cik latu pēc diviem gadiem banka izmaksās Jānim. (1 punkts)
Formula: ..... Aprēķins: ..... = Ls ...
- Aprēķini, cik latu banka var izsniegt kredītā Annai. (1 punkts)
..... = Ls ...
- Sastādi Annai kredīta atdošanas plānu! (2 punkti)
.....
.....
- Aprēķini Annas kredīta izmaksas (1 punkts) ..... = Ls ...
- Aprēķini bankas peļņu no veiktajām operācijām! (3 punkti)

Vērtējums.

Maksimālais punktu skaits – 43. Iegūti ..... punkti. Balles – apvilktais skaitlis.

Iegūti punkti	0–8	9–14	15–19	20–23	24–28	29–32	33–35	36–38	39–40	41–43
Vērtējums	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

PAŠVĒRTĒJUMS.....